

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY

LIBRARY REVIEW

Rocznik 82

2014

zeszyt 4

TREŚĆ

ARTYKUŁY

KATARZYNA ŚLASKA: „ACADEMICA” jako nowa jakość w systemie wypożyczeń międzybibliotecznych

BARTŁOMIEJ WŁODARCZYK: Deskryptory formalne w Bibliotece Kongresu a tematy formalne w języku haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej i języku KABA

VICTOR N. NWACHUKWU, TONY I. OBASEKI: Technologie mobilne w zaspokajaniu potrzeb informacyjnych użytkowników bibliotek akademickich z punktu widzenia bibliotekarza

DIANA PIETRUCH-REIZES: Digitalizacja i rozpowszechnianie utworów osieroconych w świetle Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/28/UE z 25 października 2012 r.

MAGDALENA WÓJCIK: Rozszerzona rzeczywistość – potencjał badawczy z perspektywy bibliologii i informatologii

POLEMIKA

VIOLETTA PERZYŃSKA: W odpowiedzi na komentarze do artykułu: *Biblioteki Akademii Wychowania Fizycznego w Polsce – realia funkcjonowania*. „Przeгляд Biblioteczny” 2014, z. 1, s. 25-39.

SPRAWOZDANIA

„Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej. Rozwój, bariery, technologie”. VIII Bałtycka Konferencja Zarządzanie i Organizacja Bibliotek (Gdańsk, 15-16 maja 2014 r.) (*Joanna Kamińska*)

Konferencja Międzynarodowego Stowarzyszenia Muzycznych Bibliotek, Archiwów i Centrów Informacji (IAML) (Antwerpia, 13-18 lipca 2014 r.) (*Hanna Bias*)

„Biblioteki, obywatele, społeczeństwa: łączenie się dla wiedzy”. Światowy Kongres Bibliotek i Informacji i 80. Konferencja Generalna IFLA (Francja, Lyon, 16-22 sierpnia 2014 r.) (*Elżbieta Barbara Zybert*)

Jubileusz 50-lecia Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP – „Muzyczna informacja jutra”. Warszawa, 23-24 września 2014 r., Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina) (*Stanisław Hrabia*)

RECENZJE I PRZEGLĄDY PIŚMIENICTWA

Dorothy Williams, Caroline Wavell and Katie Morrison: *Impact of School Libraries on Learning. Critical review of Published evidence to inform the Scottish education community*. Robert Gordon University Institute for Management, Governance & Society (IMaGeS), October 2013 (*Bogumiła Staniów*)

Czas przemian, czas wyzwań: rola bibliotek i ośrodków informacji w procesie kształtowania kompetencji współczesnego człowieka. Red. Justyna Jasiewicz i Elżbieta Barbara Zybert. Warszawa 2014 (*Miroslaw Filiciak*)

Przegląd piśmiennictwa krajowego (*Barbara Koryś*)

Z lektur zagranicznych (*Jacek Wojciechowski*)

Z ŻYCIA SBP

KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO BIBLIOTEK (Oprac. *Dorota Grabowska*)

WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW

ABSTRAKTY ARTYKUŁÓW:

Katarzyna Ślaska

Biblioteka Narodowa

e-mail: k.slaska@bn.org.pl

„ACADEMICA” JAKO NOWA JAKOŚĆ W SYSTEMIE WYPOŻYCZEŃ MIĘDZYBIBLIOTECZNYCH

SŁOWA KLUCZOWE: Wypożyczenia międzybiblioteczne. Prawo autorskie. Biblioteka Narodowa. Academica. Publikacje elektroniczne.

ABSTRAKT: **Teza/cel artykułu** - Celem artykułu jest przedstawienie Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych "Academica". **Metoda badań** - zastosowano analizę dokumentacji projektu i analizę piśmiennictwa światowego dotyczącego systemów wypożyczeń międzybibliotecznych. **Wyniki i wnioski** - Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych „Academica” jest innowacyjnym projektem Biblioteki Narodowej, polegającym na udostępnianiu cyfrowych wersji książek i czasopism naukowych ze zbiorów BN na terminalach bibliotek naukowych i publicznych na terenie całego kraju. Ze względu na ograniczenia prawne oraz zachowanie zasad wypożyczeń międzybibliotecznych „Academica” umożliwia dostęp do publikacji tylko jednemu użytkownikowi na terenie Polski w tym samym czasie, dając jednocześnie możliwość dokonania rezerwacji we wskazanej bibliotece. System nie umożliwia drukowania ani kopiowania udostępnianych publikacji.

BARTŁOMIEJ WŁODARCZYK

Biblioteka Narodowa

e-mail: b.wlodarczyk@bn.org.pl

**DESKRYPTORY FORMALNE W BIBLIOTECE KONGRESU A TEMATY
FORMALNE W JĘZYKU HASEŁ PRZEDMIOTOWYCH BIBLIOTEKI
NARODOWEJ I JĘZYKU KABA**

SŁOWA KLUCZOWE: LCGFT. LCSH. JHP BN. KABA. Tematy formalne. Deskrytory formalne. Języki haseł przedmiotowych.

ABSTRAKT: **Teza/cel artykułu** – Celem artykułu jest przedstawienie, porównanie oraz wskazanie zalet i wad trzech rozwiązań w zakresie poszerzenia zasobu i lepszego wyodrębnienia jednostek leksykalnych identyfikujących formy dokumentów w trzech językach informacyjnych – Biblioteki Kongresu (LCSH), NUKAT (jhp KABA) i Biblioteki Narodowej (JHP BN). **Metoda badań** – Na podstawie analizy dokumentacji dostępnej na stronach trzech instytucji porównano założenia i przebieg prac. **Wyniki** – Najprostsze i najbardziej konsekwentne zasady dotyczące sposobu zapisywania i stosowania jednostek leksykalnych identyfikujących formę dokumentów, przyjęto w Bibliotece Kongresu. Zasadne wydaje się wprowadzenie uproszczeń i zmian w sposobie budowy i użycia tematów formalnych w języku KABA i w JHP BN. Zmiany mogą dotyczyć przede wszystkim złożonych zasad stosowania określników po tematach formalnych w języku KABA i kodowania tematów formalnych w formacie MARC 21 w wypadku JHP BN. Uproszczenia zdaje się wymagać także forma zapisu tematów formalnych w obu językach.

VICTOR N. NWACHUKWU
School of Library and Information Science
University of Nigeria, Nsukka, Nigeria
e-mail: victor.nwachukwu@unn.edu.ng

TONY I. OBASEKI
Ambrose Alli University Library
Ekpoma, Nigeria
e-mail: aligaji4@yahoo.com

**TECHNOLOGIE MOBILNE W ZASPOKAJANIU POTRZEB
INFORMACYJNYCH UŻYTKOWNIKÓW BIBLIOTEK AKADEMICKICH
Z PUNKTU WIDZENIA BIBLIOTEKARZA**

SŁOWA KLUCZOWE: Era informacji. Globalizacja. Postęp technologiczny. Technologie informacyjne i komunikacyjne. Transakcje informacyjne. Piśmienni rzemieślnicy. Współpraca międzynarodowa. Marketing.

ABSTRAKT: **Teza/Cel artykułu** – Niniejszy artykuł stanowi dogłębną analizę poglądów bibliotekarzy w związku z zastosowaniem nowych technologii, takich jak technologie mobilne, do realizacji usług bibliotecznych w erze informacji i globalizacji. Autorzy podkreślają, że biblioteki i bibliotekarze w krajach rozwijających się mogą znacznie przyczynić się do społecznego, ekonomicznego i infrastrukturalnego rozwoju ich państw. **Metoda badań** – W artykule odnotowano zmiany w technologiach informacyjnych i komunikacyjnych dostępnych w bibliotekach oraz potwierdzono stopniowy postęp technologiczny i przejście od technologii widzialnych do niewidzialnych, a także od stacjonarnych do mobilnych. Technologie mobilne (iPady, iPody, iPhony) stały się częścią codziennego życia, a ich powszechne użycie odsuwa w niepamięć fakt istnienia komputerowych stacji roboczych i

laptopów. Zastosowanie technologii mobilnych poszerza się nie tylko dzięki ich wykorzystaniu przez piśmiennych naukowców, lecz także ich używaniu przez piśmiennych rzemieślników do komunikacji społecznościowej online. Trend ukazany w artykule pojawia się zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się, wskazano jednak, że technologie mobilne są o wiele skuteczniej wykorzystywane do transakcji informacyjnych i dostępu do zasobów informacyjnych w krajach rozwiniętych. Powstaje zatem wyzwanie dla bibliotekarzy związane z zadaniem wdrażania technologii mobilnych w realizacji transakcji informacyjnych. Problemy wynikające z niedostatecznych umiejętności technicznych, ograniczonych pasm dostępu do Internetu, braku odpowiednio wykształconych pracowników w bibliotekach, braku współpracy, nonszalanckiego stosunku bibliotekarzy do innowacji w bibliotekach, niedostatecznie rozwiniętego marketingu bibliotecznego, przestarzałych sieci komputerowych w bibliotekach, znacząco upośledzają zastosowanie technologii mobilnych w realizacji usług bibliotecznych. **Wyniki i wnioski** – Uznano, że krokami ku rozwiązaniu problemów zidentyfikowanych w artykule są: współpraca bibliotek w formie wyjazdów szkoleniowych dla pracowników (szczególnie pomiędzy krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się), odpowiednie finansowanie bibliotek i szkoleń dla bibliotekarzy, właściwy marketing bibliotecznych zasobów i usług oraz poszerzające się lobbowanie rządów państw przez zwierzchników bibliotek w sprawie lepszych ofert dla bibliotek.

Diana Pietruch-Reizes

Uniwersytet Jagielloński

e-mail: diana.pietruch-reizes@uj.edu.pl

**DIGITALIZACJA I ROZPOWSZECHNIANIE UTWORÓW OSIEROCONYCH
W ŚWIETLE DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
2012/28/UE Z 25 PAŹDZIERNIKA 2012 R.**

SŁOWA KLUCZOWE: Biblioteka wirtualna. Digitalizacja. Dyrektywa. Prawo autorskie. Utwór osierocony.

ABSTRAKT: **Cel artykułu** – Celem artykułu jest przybliżenie działań podejmowanych na poziomie Unii Europejskiej w kierunku ułatwienia digitalizacji i rozpowszechniania tzw. utworów osieroconych m.in. przez publicznie dostępne biblioteki, placówki oświatowe, muzea czy archiwa. Jest to kategoria utworów, w odniesieniu do których podmioty uprawnione nie są znane lub jeśli są znane, odnalezienie ich jest niemożliwe pomimo starannego ich poszukiwania. **Metody badań** – Główną metodę badań stanowi analiza i krytyka piśmiennictwa. Podstawowym źródłem była *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z 25 października 2012 r. w sprawie niektórych dozwolonych sposobów korzystania z utworów osieroconych*. **Wnioski** – Digitalizacja i rozpowszechnianie utworów osieroconych stanowią szczególne wyzwanie kulturalne i ekonomiczne. Przyjęta Dyrektywa ustanawia wspólne dla wszystkich państw członkowskich ramy prawne w odniesieniu do postępowania z tego rodzaju utworami oraz ułatwia realizację projektów na rzecz digitalizacji europejskiego dziedzictwa kulturowego.

MAGDALENA WÓJCIK

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa

Uniwersytet Jagielloński

e-mail: magda.wojcik@uj.edu.pl

ROZSZERZONA RZECZYWISTOŚĆ – POTENCJAŁ BADAWCZY Z PERSPEKTYWY BIBLIOLOGII I INFORMATOLOGII

SŁOWA KLUCZOWE: Rozszerzona rzeczywistość. Bibliologia. Informatologia.

ABSTRAKT: **Teza/cel** - Przedmiot artykułu stanowi potencjał badawczy technologii rozszerzonej rzeczywistości analizowany z punktu widzenia bibliologii i informatologii. Celem analizy jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie czy i w jakim zakresie problematyka rozszerzonej rzeczywistości może stać się przedmiotem zainteresowania dyscyplin. **Metoda** - Przeprowadzono systematyczną analizę piśmiennictwa naukowego w oparciu o wyszukiwanie prowadzone w bazach: Science Direct, SpringerLink i Elsevier oraz w katalogach BN, BJ i NUKAT oraz dokonano analizy pól badań bibliologii i informatologii w oparciu o wybrane polskie publikacje poświęcone przedmiotowi i zakresowi badań bibliologicznych i informatologicznych, starając się wskazać związki między już poruszonymi problemami a problematyką rozszerzonej rzeczywistości. **Wyniki** - Przeprowadzona analiza pokazała, że problematyka AR dobrze wpisuje się w szereg obszarów badawczych rozwijanych na gruncie bibliologii i informatologii, choć związki z problematyką AR są wyraźniej widoczne na gruncie nauki o informacji. **Wnioski** - Problematyka wykorzystania technologii rozszerzonej rzeczywistości w działalności bibliotecznej i informacyjnej jest potencjalnie interesującym tematem badawczym o szerokim zastosowaniu praktycznym, który jest wart dalszej eksploracji.